

12. SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

2. Ünite

1. Türklerin İslam'ı benimsemesinde pek çok unsur etkili olmuştur. Bunların başında, İslam dininin karakterlerine, düşünce ve ideallerine uygun olması gelir. Bununla beraber ahiret inancına sahip olmaları ile İslamiyet'teki cihat ve cihadın ahirette sağlayacağı mükâfat, onların alplik ülküsüne ve gaza ruhuna uygundu. Bu nedenle Türkler İslamiyet'i benimsemekte çok zorlanmamışlardır.

Bu metinde Türklerin İslam'ı seçmelerinde hangi durumun etkili olduğundan söz edilmektedir?

A) Müslümanlarla kurulan olumlu ilişkilerin
B) Müslüman din adamlarının tebliğ faaliyetlerinin
C) İslam'ın yaşam tarzlarına uygun olmasının
D) Derviş ve erenlerin ahlakından etkilenmelerinin
E) Abbasilerin hoş görülü politikasının

2. İslam düşünce tarihi boyunca hukuk, kelam, felsefe ve tasavvuf gibi alanlarda birçok âlim öne çıkmıştır. Bu âlimlerden bazıları Türklerde İslam anlayışının oluşumunda oldukça etkili olmuştur.

Buna göre aşağıdaki âlimlerden hangisinin etkisi diğerlerinden farklı bir alandadır?

A) Yunus Emre
B) Hacı Bektaş Veli
C) Ahmet Yesevi
D) İmam Matüridi
E) Hacı Bayram Veli

3. İmam Matüridi'nin Kitabu't-Tevhid ve Te'vîlât adlı eserleri incelendiğinde, kendinden önceki kelamcıların ele almadığı felsefi konuları tartıştığı, Müslümanlar arasında var olan yanlış inanç ve düşüncelere karşı akli önermeler ve mantıki delillendirmeleri kullanarak mücadele ettiği ve böylece kelama gerçek anlamda bir bilim hüviyeti kazandırdığı açıkça görülecektir. Matüridi'nin kelam ilmine kazandırdığı en önemli yeniliklerden biri de bilgi kuramıdır. O, bu kuramıyla reel bir kozmolojiyi gündeme getirmiştir. Önemli olanın bilgi olduğunu, bilginin varlıktan önce geldiğini bu nedenle ilham ve keşfin bilgi kaynağı olamayacağını savunmuştur.

Bu metinden İmam Matüridi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Halkın gündemindeki fikri tartışmalarla ilgilenmiştir.
B) Aklı mükellef tutulmanın temel şartı olarak görmüştür.
C) Subjektif tecrübeleri bilgi kaynağı olarak kabul etmemiştir.
D) Kelam ilminin gelişmesine katkı sağlamıştır.
E) Aklı etkin bir şekilde kullanmıştır.

4.

Verilen görseldeki söz ile aşağıdaki hadislerin hangisi anlamca örtüşür?

A) “Nerede olursan ol Allah’a karşı gelmekten sakın; yaptığın kötülüğün arkasından bir iyilik yap ki bu onu yok etsin.”

B) “Kim kötü ve çirkin bir iş görürse onu eliyle düzeltsin; eğer buna gücü yetmiyorsa diliyle düzeltsin; buna da gücü yetmezse, kalben karşı koysun.”

C) “Gözleri görmeyene rehberlik etmen bir sadakadır. Sağır ve dilsize anlayacakları bir şekilde anlatman, ihtiyacını gidermesi için ona rehberlik etmen sadakadır.”

D) “Allah sizin ne dış görünüşünüze ne de mallarınıza bakar. Ama o sizin kalplerinize ve işlerinize bakar.”

E) “Söz taşıyanlar (cezalarını çekmeden ya da affedilmedikçe) cennete giremezler.”

5. Aşağıdaki tabloda Anadolu’da İslam anlayışının oluşmasında etkili olan bazı kişiler ile eserleri eşleştirilmek istenmiştir.

Kişiler	Eserleri
Mevlana	Divan-ı Hikmet
İmam Şafii	Er-Risale
Matüridi	Kitabü’t-Tevhid
Ahmet Yesevi	Mesnevi
Hacı Bektaş-ı Veli	Makalat

Buna göre hangi kişilerin yeri değiştirildiğinde eşleştirme doğru yapılmış olur?

A) Matüridi - Mevlana

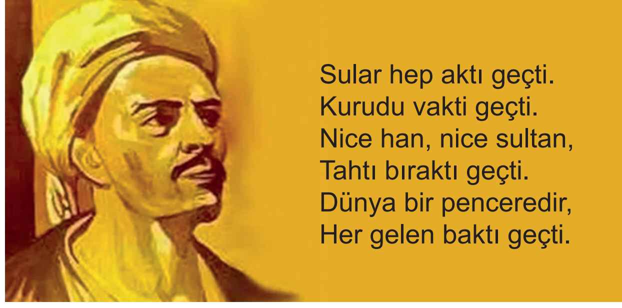
B) Mevlana - Hacı Bektaş-ı Veli

C) İmam Şafii - Ahmet Yesevi

D) Ahmet Yesevi - Hacı Bektaş-ı Veli

E) Mevlana - Ahmet Yesevi

6.

Yunus Emre'nin bu dörtlüğü aşağıdaki ayetlerden hangisini açıklar niteliktedir?

A) "Allah'ın sana verdiği şeylerde ahiret yurdunu ara. Dünyadan da nasibini unutma. Allah'ın sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap ve yeryüzünde bozgunculuk isteme. Çünkü Allah, bozguncuları sevmez."

(Kasas suresi, 77. ayet)

B) "De ki: 'Sizin kendisinden kaçıp durduğunuz ölüm var ya, o mutlaka size ulaşacaktır. Sonra gaybı da, görünen âlemi de bilen Allah'a döndürüleceksiniz de, O size yapmakta olduklarınızı haber verecektir.'"

(Cuma suresi, 8. ayet)

C) "Allah, rüzgârları gönderendir. Onlar da bulutları harekete geçirir. Allah, onları dilediği gibi, (bazen) yayar ve (bazen) yoğunlaştırır. Nihayet yağmurun onların arasından çıktığını görürsün. Onu kullarından dilediklerine uğrattığı zaman bir de bakarsın sevinirler."

(Rûm suresi, 48. ayet)

D) "Yoksa siz, sizden öncekilerin başına gelenler, sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Peygamber ve onunla beraber müminler, 'Allah'ın yardımı ne zaman?' diyecek kadar darlığa ve zorluğa uğramışlar ve sarsılmışlardı. İyi bilin ki, Allah'ın yardımı pek yakındır."

(Bakara suresi, 214. ayet)

E) "Şüphesiz dünya hayatı ancak bir oyun ve eğlencedir. Eğer inanır ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, o size mükâfatınızı verir ve sizden mallarınızı (tamamen sarf etmenizi) istemez."

(Muhammed suresi, 36. ayet)

7. "Ölümü düğün gecesi (şeb-i arus) olarak anlayan insana tesir edecek hangi güç vardır."

Sezai Karakoç bu sözünde aşağıdaki mutasavvıflardan hangisini işaret etmektedir?

A) Hacı Bektaş-ı Veli B) Mevlana Celaleddin-i Rûmi C) Hoca Ahmet Yesevi
D) Yunus Emre E) Ahi Evran

8.

Fütüvvetnamelerde geçen ilkeler:

1- Ahinin eli, kapısı ve sofrası açık olmalı; yoksulara, düşkünlere, konuklara yemek yedirmeli ve yardım etmelidir.
2- Ahinin gözü, dili ve beli bağlı olmalı, haramlardan sakınmalıdır.
3- Ahi başkasının ayıbını görmemeli, ayıbı yüze vurmamalı ve alçak gönüllü olmalıdır.
4- Ahi kendisine verilen sırları saklamalıdır.
5- Ahinin emeğini değerlendirecek bir işi, özellikle bir sanatı olmalıdır.
6- Ahi birçok işle veya sanatla değil, yeteneklerine en uygun olanla uğraşmalıdır.

Görseldeki temel ilkeler ile aşağıdaki hadislerden hangisi ilişkilendirilemez?

A) "Sizden birisi bir iş yaptığı zaman en iyisini yapsın."
B) "Ey âdemoğlu! (Allah için) infak et ki, sana da infak olunsun!"
C) "Bir kimse bir şey konuşur, sonrada etrafına bakınırsa bu emanettir."
D) "Bir mümin, arkadaşının ayıbını görmez, onu gizlerse, şüphesiz Allah bu hareketi sebebiyle onu cennete koyar."
E) "Dikkat edin! Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Müslümana, gönül rızası olmadan kardeşinin malı helal değildir."

9. Hacı Bektaş-ı Veli insan eğitimi ve nefis terbiyesine dair en önemli kabul edilen öğretisi "Eline, diline, beline sahip ol!" düsturudur. Bu düstur Anadolu'da geniş kitlelerce benimsenmiştir.

Hacı Bektaş-ı Veli'nin metinde sözü edilen öğretisiyle aşağıdaki ayetlerin hangisi ilişkilendirilemez?

A) "Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret olması hali müstesna, mallarınızı, bâtıl (haksız ve haram yollar) ile aranızda (alıp vererek) yemeyin. Ve kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah, sizi esirgeyecektir."
(Nisâ suresi, 29. ayet)

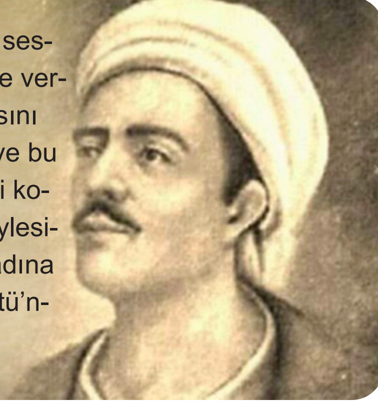
B) "Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler. Sonra şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan insanın apaçık düşmanıdır."
(İsrâ suresi, 53. ayet)

C) "Allah kötü sözün açıkça söylenmesini sevmez; ancak haksızlığa uğrayan başka. Allah her şeyi işitici ve bilicidir."
(Nisâ suresi, 148. ayet)

D) "Zinaya yaklaşmayın gerçekten o 'çirkin bir hayasızlık' ve kötü bir yoldur."
(İsrâ suresi, 32. ayet)

E) "Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir."
(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet)

10.

Yunus Emre sanat yaşamında halka, onların diliyle seslenmiş ve Türkçeyi çok iyi kullanmıştır. Öz Türkçe ile verdiği eserleri de, onun her zaman okunup anlaşılmasını sağlamıştır. Onun şiirlerinde genelde Allah sevgisi ve bu sevgi uğrunda bir ömür nasıl çaba gösterileceği gibi konular yer alır. Yunus Emre halkın şairi olduğu için öylesine çok sevilir ki, Anadolu'nun birçok yerinde onun adına anıt mezarlar yaptırılmıştır. Yunus Emre'nin "Risaletü'n-Nushiyye" ve "Divan" olmak üzere iki eseri vardır.

Verilen görselde Yunus Emre ile ilgili,

I. Halkla buluşmayı başarmıştır.
II. İslam'ın benimsenmesinde katkıları olmuştur.
III. Eserleri, Tasavvuf edebiyatının en önemlileri arasında kabul edilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

11. "Anadolu'da Dinî Anlayış ve Kültürün Oluşmasında Etkili Olan Şahsiyetler" konulu bir panele konuşmacı olarak davet edilen İlahiyatçı Yazar Mehmet Bey, hazırlıklarını yaparken temel olarak konuşmasında anlatacağı kişilerin eserlerinden faydalanma yoluna gitmiş ve sunumunu bu eserlerin tanıtımı üzerine dizayn etmiştir.

Buna göre Mehmet Bey'in sunumunda aşağıdaki eserlerden hangisinin yer alması beklenmez?

A) Kitabü't-Tevhid B) Divan-ı Hikmet C) El-Muvatta D) Mesnevi E) Makâlât

12. Türkler İslamiyet öncesi inançlarında tek bir tanırının varlığını kabul ediyor, öldükten sonra yeniden diriltileceklerine inanıyor, töreyi ve ahlaki değerleri korumak uğruna verilen mücadelenin kutsal olduğunu düşünüyorlardı. Buna benzer nedenlerle Türklerin İslamiyet'i benimsemesi kolay olmuş, İslam dini Türk toplulukları arasında hızlı ve bütüncül bir şekilde yayılmıştır.

Bu metinden Türkler ile ilgili,

I. Tevhit inancına yakındırlar.
II. İslam'ı geç bir dönemde tanımışlardır.
III. İslamiyet düşünce dünyalarına uygun bir dindir.
IV. Müslüman tüccarlarların ahlakından etkilenmişlerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

13. XIV. yüzyılın başında yaşayan, ünlü Türk mutasavvıf Hacı Bektaş-ı Veli insan sevgisine büyük önem vermiştir. Din ve vatan sevgisi üzerinde durmuş, Allah için can vermenin manevi değerinden övgüyle bahsetmiştir. Türk töresinin devamı için elinden geleni yapmış, İslamiyet'i eski Türk töreleriyle bağdaştırarak sunmaya çalışmıştır. Düzenlediği sohbetlerde küçüklerin büyüklere saygı göstermesini öğütlemiş, misafirperverlik üzerinde önemle durmuş, başkalarının kalbini kırmanın sakıncalarına dikkat çekmiştir. Kolay, anlaşılır, duru bir Türkçeyle "nefes" denilen ilahiler söyleyerek insanlara İslam dinini öğretmeye ve sevdirmeye çalışmıştır. Tüm bu çabaları İslamiyet'in toplum tarafından benimsenmesinde etkili olmuştur.

Bu parçadan Hacı Bektaş-ı Veli ile ilgili olarak aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

A) Toplumsal dayanışmaya katkı sağlamayı amaçlamıştır.
B) Halka önce vatandaş olma bilincini kazandırmaya çalışmıştır.
C) İslam'ı Türk toplumunun kültürüne uygun bir metotla aktarmıştır.
D) Anadolu'da Türk-İslam düşüncesinin yayılmasında etkili olmuştur.
E) Kur'an ve sünnete uygun olmayan geleneklerin terk edilmesini öğütlemiştir.

14. İmam Matüridi, Ebu Hanife, Cafer-i Sadık, Hacı Bektaş-ı Veli, Ahi Evran, Yunus Emre gibi isimler Türklerin İslam anlayışının oluşmasında ve bir İslam medeniyeti inşa etmelerinde etkili olmuştur. İtikadi konulardan fıkhi konulara, tasavvufi anlayıştan ahilik teşkilatına, fütüvvet anlayışından kardeşlik hukukuna kadar etkili olan bu kimseler, İslam dininin tavsiye ettiği sosyal hayata yönelik ahlaki değerleri insanlara ulaştırmayı başarmış ve toplumun geneli tarafından benimsenmiştir.

Bu parçadan Türklerin İslam anlayışının oluşmasında etkili olan ilim adamlarıyla ilgili,

I. Evrensel ilkelerin yayılmasına katkı sağlamışlardır.
II. Toplumun ortak değerleri olarak kabul edilmişlerdir.
III. Görüş ve düşünceleri günümüzde etkisini devam ettirmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

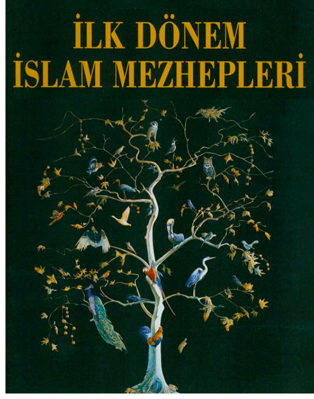
A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

15. VII. yüzyılın sonunda Kûfe'de doğan ve asıl adı Numan b. Sabit olan Ebu Hanife, İslam toplumunda hukuki düşüncenin ve içtihat anlayışının gelişmesinde önemli bir paya sahiptir. Bu nedenle İmam-ı Âzam namıyla şöhret bulmuştur. İlim öğrenmeye akaid ve kelamla başlamış daha sonra fıkıh alanında derinleşmiştir. Ebu Hanife küçük yaşlardan itibaren çok iyi bir eğitim görmüştür. Devrinin seçkin âlimlerinin pek çoğu ile görüşme ve onlardan ilim öğrenme imkânı bulmuştur. Bununla birlikte ticaret hayatına da devam eden ünlü âlim çözüm merkezli bir fıkıh anlayışıyla döneminin en önemli fakihi olmuştur.

Bu parçada Ebu Hanife ile ilgili olarak aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

A) Geçimini nasıl temin etmiştir?
B) Uzmanlaştığı ilim alanı hangisidir?
C) İslam düşünce sistemine katkısı nedir?
D) İslam toplumunda hangi unvanla anılmaktadır?
E) Yetişmesinde etkili olan ilim adamları kimlerdir?

16.

Verilen görseldeki başlığa sahip bir kitapta İslam dünyasında etkili olan;

I. Eş'ari,
II. Buhari,
III. Matüridi,
IV. Gazali

ilim adamlarından hangilerinin müstakil olarak yer alması beklenir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) I, III ve IV.

17. Yeşim'in okuduğu gazetenin kültür ekinde her hafta ilmi bir şahsiyet tanıtılmaktadır. Bu hafta yayınlanan bölümde: "On iki imama inanmayı inanç konuları kapsamında değerlendiren bir mezheptir. Bu ekole göre; Kur'an-ı Kerim, ilk ve en önemli kaynaktır. Fakat sünnet konusunda diğer mezheplerden farklı olarak Hz. Peygamber'in sünnetinin yanı sıra, masum (günahsız) olarak kabul ettikleri on iki imamın söz ve fiillerini de sünnet olarak değerlendirirler." ifadelerine yer verilmiştir.

Buna göre gazetenin bu ekinde aşağıdaki şahsiyetlerden hangisinin tanıtıldığı söylenebilir?

A) İmam-ı Şafii B) Yunus Emre C) Cafer-i Sadık
D) Ahmet Yesevi E) Mevlana Celaleddin-i Rûmi

18. (I) İmam Matüridi; kelam, tefsir, fıkıh ve mezhepler tarihi alanlarındaki çalışmalarıyla tanınmaktadır. (II) İtikadi konularda görüşlerini açıkladığı eseri Kitabü't-Tevhid, kelam ilminin klasiklerinden biri hâline gelmiştir. (III) Bu eserden İmam Matüridi'nin döneminde var olan yanlış inanç ve düşüncelere karşı akli önermeler ve mantıki delillendirmeleri çokça kullanarak mücadele ettiği anlaşılmaktadır. (IV) Dinî meselelerde yalnızca nakille yetinip akla yeteri kadar yer vermeyen Selefiyye ile aklı öne çıkaran ancak sınırlarını tayin etmeyen Mutezile mezhebinin hâkim olduğu dönemde Matüridi, nakille aklı uzlaştırmaya çalışmıştır. (V) Onun bu düşünce tarzı geniş kitlelerce kabul görmüştür.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangilerinde İmam Matüridi'nin ilmi çalışmalarda kullandığı yöntemden söz edilmektedir?

A) I ve II. B) II ve III. C) III ve IV. D) III ve V. E) IV ve V.

19. Emevi Devleti döneminde İslam dini ile tanışan Türk topluluklarının Müslüman olması üç asrı geçen bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. Emeviler zamanında devletin yönetim mekanizmalarında Arap olmayanlara görev verilmiyor ve benzeri ayrımcılıklar yapılıyordu. Yönetiminin uyguladığı bu siyaset, Türklerin millet olarak İslam'a girmelerini yavaşlattı. Ömer b. Abdulaziz Devri bu konuda istisna kabul edilebilir. Zira bu dönemde İslam'ın sadece Arapların değil, tüm insanlığın kurtuluşu için gönderilen bir din olduğu vurgulandı. Uygulanan barış ve etkili irşat faaliyetleri kısa sürede meyvesini verdi. Türkler İslam'ı kabul etmeye ve gönüllü olarak tebliğ faaliyetlerinde görev almaya başladılar.

Bu parçada Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinin gecikmesinde aşağıdaki olumsuz tutumlardan hangisinin etkisinden söz edilmektedir?

A) Irkçı politikaların
B) Ekonomik dengesizliğin
C) İnanç konusundaki baskı ve zorlamanın
D) Kişisel hak ve hürriyetlerin kısıtlanmasının
E) Güçlü ve zenginlerin ayrıcalıklı konumunun

20. Yalancı dünyaya konup göçenler,
Ne söylerler ne bir haber verirler.
Üzerinde türlü otlar bitenler,
Ne söylerler ne bir haber verirler.

Kimisinin biter üstünde otlar,
Kiminin başında sıra serviler,
Kimi masum, kimi güzel yiğitler,
Ne söylerler, ne bir haber verirler.

Yunus Emre'ye ait bu dizeler aşağıdaki ayetlerden hangisinin mesajıyla benzeşmektedir?

A) "Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez."
(Necm suresi, 38. ayet)

B) "Allah esenlik yurduna çağırıyor ve dilediğini doğru yola iletiyor."
(Yûnus suresi, 25. ayet)

C) "Dirilerle ölüler de bir değildir. Allah dilediğine elbette işittirir; ama sen kabirlerdekilere de işittirecek değilsin!"
(Fâtır suresi, 22. ayet)

D) "Kur'an gerçekten değerli, güçlü ve arşın sahibi katında itibarlı, bir elçinin sözüdür."
(Tekvîr suresi, 19 ve 20. ayetler)

E) "(Onlar) gayba iman ederler, namazı kılarlar, kendilerine verdiklerimizden hayra harcarlar."
(Bakara suresi, 3. ayet)

21.

Mevlana'nın Yedi Öğüdü

- Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol.
- Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.
- Başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol.
- Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol.
- Tevazu ve alçak gönüllülükte toprak gibi ol.
- Hoşgörülükte deniz gibi ol.
- Ya olduğun gibi görün, ya göründüğün gibi ol.

Bu öğütler İslam dininde yerilen aşağıdaki olumsuz tutum ve davranışların hangisiyle doğrudan <u>ilişkilendirilemez</u>?

A) Irkçılık B) Kibir C) Zulüm D) Riya E) Cimrilik

19 ve 20. soruları aşağıdaki ayete göre cevaplayınız.

"Kim <u>Allah'a ve peygambere itaat ederse</u> işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehitler ve sâlih kişilerle beraberdirler; bunlar ne güzel arkadaşlardır!"

(Nisâ suresi; 69. ayet)

22. Bu ayetteki altı çizili bölüm ile aşağıdaki ayetlerden hangisinin mesajı örtüşmektedir?

A) "Elbette kendilerine peygamber gönderilen kimseleri de, gönderilen peygamberleri de mutlaka sorgulayacağız."
(A'râf suresi, 6. ayet)

B) "Yetimlere mallarını verin, temizi pis olanla değişmeyin, onların mallarını kendi mallarınıza katarak yemeyin; zira bu büyük bir günahtır."
(Nisâ suresi, 2. ayet)

C) "Müminler o kimselerdir ki, Allah'ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah'ın ayetleri okunduğunda bu onların imanlarını arttırır. Onlar yalnızca Rabb'lerine güvenirler."
(Enfâl suresi, 2. ayet)

D) "Aralarındaki anlaşmazlıkları çözüme bağlasın diye Allah'a ve Resul'üne çağrıldıklarında müminlerin sözü, "Dinledik ve boyun eğdik." demekten ibarettir. İşte kurtuluşa erenler de bunlardır!"
(Nûr suresi, 51. ayet)

E) "Allah'ın emri yerine gelecektir; artık onun bir an önce gelmesini isteyip durmayın. Allah, onların ortak koştukları her şeyden uzaktır ve yücedir."
(Nahl suresi, 1. ayet)

23. Aşağıdakilerden hangisi ayette sözü edilen kişilerin özelliklerinden biri <u>değildir</u>?

A) Allah'ın emirlerine uygun davranan, iyi amel sâhibi ve günah işlemekten kaçınırlar.
B) Allah yolunda canlarını, mallarını çekinmeden verirler.
C) İnancında, yaşayışında ve sözlerinde doğrudurlar.
D) Ahirette hesap sorulmaktan muaftırlar.
E) Allah'ın vahyine muhatap olurlar.